

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PROBLEMLERİ*

SUSTAINABILITY PROBLEMS OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

Fadime Öncü **

Öz

Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), mimari, anıtlar veya eserler ile maddi koleksiyonları içerdiği gibi, kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. UNESCO'nun 17 Ekim 2003 tarihinde; sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir güvencesi olarak, göz önünde tuttuğu SOKÜM Sözleşmesi'ni kabul eder. UNESCO'nun 2005 SOKÜM Sözleşmesi'nde ise "kültürel çeşitliliğin, tercihlerin çeşitliliğini arttıran ve insani kapasiteler ile değerleri besleyen zengin ve çeşitli bir dünya yarattığının ve bu nedenle toplumlar için, sürdürülebilir kalkınmanın ana etkeni olduğu" vurgulanır.

Turizm de doğal ve kültürel kaynaklara bağlı olarak faaliyet gösteren bir sektör olduğundan, sürdürülebilirlik ile ilgili faktörlere dikkat edilmesi son derece önemlidir. Ortak kültürel mirasının belirlenmesi, belgelenmesi ve yaşatılması, hedeflenen kültürel miras için farkındalık oluşturulması ve görünürlüğünün artırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında; Yalvaç İlçesi'nin SOKÜM Değerleri, kültürel çeşitlilik ve sürdürülebilir kalkınma perspektifinde ele alınarak, sürdürülebilirlik ilkesine uygunluğu bağlamında araştırılıp, elde edilen verilere göre, bu Kültürel Değerleri koruyarak, gelecek nesillere aktararak, sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik tespit ve önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, UNESCO, Sürdürülebilirlik, Yalvaç İlçesi'nin Somut Olmayan Kültürel Değerleri.

Abstract

Intangible Cultural Heritage (ICH) refers to a concept that includes architecture, monuments or artifacts, and material collections as well as cultural products and their production processes. On October 17, 2003, UNESCO adopted the ICH Convention, which it considers as an essential guarantee of sustainable development. UNESCO's 2005 SOCIETY Convention emphasizes that by creating a rich and diverse world that enhances the diversity of cultures and preferences and nurtures human capacities and values, ICH is, therefore, the main driver of sustainable development for communities".

Since tourism is a sector that operates depending on natural and cultural resources, it is very important to pay attention to the factors related to sustainability. Within the scope of activities aimed at identifying, documenting and preserving the common cultural heritage, creating awareness for the targeted cultural heritage and increasing its visibility; the values of ICH of Yalvac town are discussed in the perspective of cultural diversity and sustainable development. These values were investigated in terms of compliance with the sustainability principle. As a result, the findings and recommendations for preserving cultural values and transferring them to future generations are provided.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, UNESCO, Sustainability, ICH Values of Yalvac Town.

Araştırma makalesi// Başvuru tarihi: 27.07.2021- Kabul tarihi: 09.11.2021.

* Bu araştırma, 18-19-20 Nisan 2019 tarihlerinde Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi'nde gerçekleşen 2. Somut Olmayan Kültürel Miras Çalıştayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Halkla İlişkiler Uzmanı, Yalvaç Belediyesi, fd_öncu@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2924-2463>.

1. Giriş

Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), mimari, anıtlar veya eserler gibi maddi koleksiyonları içerdiği gibi, “sözlü anlatımlar, sözlü gelenekler, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüel ve festivaller, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği gibi kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini” kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktadır.

Somut olmayan Kültürel Mirasın en temel özelliği kuşaktan kuşağa aktarılan bilgiye dayanmasıdır. Dolayısıyla nesiller arası bilgi aktarımı ve ortak bilgiye dayanması, somut olmayan kültürel mirasın varoluş nedeni olduğu gibi temel prensiplerini de oluşturmaktadır. Kültürel çeşitliliğin zenginliğine dayanan geçmiş, bugün ve geleceği, kültürel manada, birbirine bağlayan bu kültürel aktarım hem sosyal hem de ekonomik bir değere sahiptir. UNESCO'nun 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, “Somut Olmayan Kültürel Miras [SOKÜM], kültürel çeşitliliğin potası ve sürdürülebilir kalkınmanın güvencesi olarak önemini göz önünde tutarak” sözleşmeyi kabul eder (Oğuz, 2013:231-232). UNESCO'nun 2005 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde ise “kültürel çeşitliliğin, tercihlerin çeşitliliğini arttıran ve insani kapasiteler ile değerleri besleyen zengin ve çeşitli bir dünya yarattığının ve bu nedenle toplumlar, halklar ve uluslar için sürdürülebilir kalkınma için ana etkeni olduğu” vurgulanır (Oğuz, 2013:247). Bu ifadeler SOKÜM'ün sürdürülebilirlik ve kültürel çeşitlilik ilkelerini ön plana çıkarır ve kültürel çeşitliliği koruması bakımından SOKÜM'ün sürdürülebilir kalkınmanın güvencesi olduğuna işaret edilir. Toplulukların, özellikle yerli toplulukların, grupların ve bazı durumlarda bireylerin somut olmayan kültürel mirasın üretimi, korunması, bakımı ve yeniden yaratılması konusunda önemli rol oynadıklarını kabul eden sözleşmeler, bu rolün kültürel çeşitliliği ve insan yaratıcılığını zenginleştirdiklerini kabul eder.

Bu çalışmada, SOKÜM'ün sürdürülebilmesi, SOKÜM'ün üreticisi, aktarıcısı ve taşıyıcısı olan bireylerin bilgisini “sürdürülebilirlik” kapsamında gelecek kuşaklara aktarması ve sürdürülebilirliğine ilişkin problemler ve Yalvaç İlçesinin sürdürülebilir SOKÜM çalışmaları ve problemleri incelenmiştir.

2. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) ve Sürdürülebilirlik

Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), mimari, anıtlar veya eserler ile maddi koleksiyonları içerdiği gibi, “sözlü anlatımlar, sözlü gelenekler, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüel ve festivaller, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği gibi kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini” kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. UNESCO’nun 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nde belirtildiği gibi, “Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM), kültürel çeşitliliğin potası ve sürdürülebilir kalkınmanın güvencesi olarak önemini göz önünde tutarak” sözleşmeyi kabul eder. UNESCO’nun 2005 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nde ise “kültürel çeşitliliğin, tercihlerin çeşitliliğini arttıran ve insani kapasiteler ile değerleri besleyen zengin ve çeşitli bir dünya yarattığının ve bu nedenle toplumlar, halklar ve uluslar için sürdürülebilir kalkınma için ana etkeni olduğu” vurgulanır. Kültürel Mirasın Korunarak, kültürel varlıkları turizme kazandırmak, hem ekonomik kalkınmaya hem de turizmin değerini artırmaya katkı sağlayacak başlıca etmenlerdir. Sürdürülebilir turizm adı altındaki bu süreç, kültürel mirası gelecek nesillere aktarmada yardımcı olan bir turizm kalkınma politikasıdır.

İngilizcede ‘sustainability’ olarak geçen ve dilimize ‘sürdürülebilirlik’ olarak çevirisi yapılan sürdürülebilirlik, kelime olarak “devam ettirme, beslemek” anlamını ifade etmektedir (Küçükaslan, 2007:46). Sürdürülebilirlik kavramının çıkış noktası, ekonomik ve teknolojik gelişmelere paralel bir şekilde ortaya çıkan çevre sorunlarının önüne geçebilme ve ekosistemin korunması üzerine odaklanmıştır (Tosun, 2009). Bu kavram, nesiller arası eşitliğe dayalı olmasının yanında doğal hayatın sürdürülebilirliğinin ve daha iyi yaşam seviyesine ulaşmanın fırsatlarını yaratmaktadır (Özkök ve Gümüş, 2009:53).

Sürdürülebilirlik kavramı genel itibarıyla çevreyi tanıma ve anlama gibi konularda yoğunlaşsa da, sürdürülebilirlik; çevresel faktörler ile sınırlı kalmayarak daha kapsamlı bir anlam ifade etmektedir. Küreselleşme sürecinde, çevresel faktörlerin dışındaki alanlarda da sürdürülebilirlik hayati bir önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel konuları içeren bir kavramdır. Bu kavram ilk olarak 1980’de ortaya atılmış ve 1987’de Bruntland Raporu ile resmi bir hal almıştır. 1992 Rio Konferansı ve Yerel Gündem 21 Belgesi

tüm alanlarda sürdürülebilir kalkınmanın gereksinimlerini vurgulamış, bundan turizm de yararlanmıştır (Dede ve Güremen, 2010:50). Bu bağlamda Türkiye'nin taraf olması 1992 yılından sonra oluşturulan uluslararası sözleşmelerle gerçekleşmiş ve bu sözleşmelerin ulusal mevzuata aktarılması için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapmıştır. Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma politikalarının uygulanması, AB üyelik sürecinin 1999 yılından itibaren hızlanması ile daha da önem kazanmıştır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2012:30).

Somut Olmayan Kültürel Mirasın, çevre ile ilişki ve etkileşim halinde olması, çevre ve kültür faktörünün önemini artırarak, sürdürülebilir hale getirile bilinmesi için doğal ve kültürel çevrenin bozulmadan korunması ve gelecek nesillerin tüm kaynaklardan bugünkü gibi yararlanmasının sağlanması gerekmektedir (Seçilmiş ve Köz, 2015:4). Özellikle, doğal alanları, anıtsal ya da sivil mimari yapıları, sanat ürünlerini, koleksiyonları, kültürel kimlikleri, gelenekleri ve dilleri kapsayan, somut ve somut olmayan kültür mirasının tüm ürünlerini paylaşmayı ve tanımayı amaçlayan bir gezi türü olarak tanımlanan ÇEKÜL (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı, 2012:1) ve kültürel değerlere bağlı olarak ortaya çıkan kültür turizmi (Mc Kereher vd., 2002:37), kültürel mirasın yozlaşmasından, unutulmaya ve bozulmaya başlanmasından önemli şekilde etkilenmektedir.

Turizm; küreselleşme, bölgeselleşme ve yerelleşme akımlarından oldukça etkilenmekte, ayrıca kendisi de her birinin oluşumunda önemli rol oynamaktadır. Küreselleşme ile beraber sürekli bir şekilde gelişen teknoloji ve değişen yaşam tarzı, geleneksel dokunun ve kültürel mirasın kendine özgü yapısını tehdit etmekte, kültürel değişim ve gelişime bağlı kültürün doğal akışını hızlandırıp aşındırmaya (Artun, 2001) sebep olmaktadır. Turizm kitlesel bir hareket olarak kültürel yayılma yoluyla doğal ve kültürel peyzajın değişimine yol açmakta, böylece turistik küreselleşme kendini "mekânsal" boyutta özellikle kıyı destinasyonlarda şiddetle hissettirmektedir (Emekli vd., 2006:1). Kültürel mirasın korunabilmesi ve sonraki kuşaklara aktarılabilmesi için bu miras değerlerinin yayılması, gerekli araştırma ve arşivleme çalışmalarının yapılması, turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması, özellikle eğitim döneminde bulunan genç neslin bu konuda duyarlılığının kazandırılması gerekmektedir.

3. Sürdürülebilir Turizm, İlke ve Amaçları

Sürdürülebilir turizmin temel belirleyicileri; alanın korunması, stres, kullanım yoğunluğu, sosyal etkenler, gelişme kontrolü, planlama süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda sahip olunan tüm kültürel değerlerin; insanların sosyal ekonomik ve estetik gereksinimlerini gelecek kuşaklarında ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde karşılayarak Kültürel farklılıkların korunması ve bu farklılıkların çevresel toplumsal ve ekonomik etkenlerinin değerlendirilmesi sürdürülebilir Turizmin amaçları olarak benimsenmektedir. Diğer unsurlar göz önüne alındığında turizmin sürdürülebilmesi öncelikle gelecek nesillerin doğru şekilde bilgilendirilmesiyle mümkün olur. Bunu takip eden ekonomik refah, işleyen kültür gibi aktörler tek bir çatı altında toplanmalıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, Somut Olmayan Kültürel Mirası sürdürülebilir kılmak için, Belediyelerin Faaliyet raporunda Somut Olmayan Kültürel Mirasa yer verilmesi sağlanmalıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ilgili kurumların yapmış olduğu çalışmaları takip etmek için üçer aylık periyotlarda rapor istemelidir. Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere, İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri ve Bakanlıkça İzin verilen belediyelerin bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları KUDEB kurulması zorunlu kılınmalıdır.

4. Sürdürülebilir Turizmde Doğal Ortam Duyarlılığı

Sürdürülebilir turizm uygulanacak olan o bölgenin bio-çeşitliliğinin korunmasına katkıda bulunarak turizm faaliyetlerinin sadece belli bir ayda değil tüm yıla yayılmasını amaçlamaktadır. Özellikle yerel halkın desteğinin sağlanması toplumsal ve kültürel kimliğin korunmasında yardımcı olacaktır (Yılmaz vd., 2015:57).

Sürdürülebilir turizm anlayışının önemli araçlarından biri taşıma kapasitesi kavramıdır. Taşıma kapasitesi çevreye zarar vermeden belirli bir turistik çekicilikten yararlanabilecek en fazla turist sayısı olarak tanımlanmaktadır. Kaynakların sürdürülebilir kullanımı, aşırı tüketimin ve atıkların azaltılması, çeşitliliğin sürdürülmesi adına büyük önem taşımaktadır.

Doğa temelli turizm olan sürdürülebilir turizm, ekonomisini yeteri derecede turizme ayıramamış olan gelişmekte olan ülkeler üzerinde büyük etki yaratmaktadır. Uluslararası doğa

ve doğal kaynaklar koruma birliği dünyadaki park programlarının çoğunun sürdürülebilir turizm politikasına katkıda olması için ayırmış olduğu fonlama yetersiz görülmektedir. Aynı zamanda bu doğal ortamların dokunulmuş ve bozulmamış olmasından dolayı turizm endüstrisi yoluyla tahrip olması kaçınılmazdır (Akşit, 2007:449).

5. Sürdürülebilir Turizmin Yerel Halk ve Çevresine Katkısı

Çevresel anlamda hassas bölgelerde ikamet eden insanlar bu alanlar için hem en büyük tehdit hem de en büyük ümittir. Tehdit anlamında turizmin ekonomikleşmesini isteyen yerel halk, bu güzelliklerin tahrip edilmesine yol açabilir. Ümit bakımından il veya ilçelerde yönetim araçlarıyla bir araya gelip şehrin bir sonraki nesillere aktarılması için ekolojik çalışmalar yapabilirler. İşte bu ince çizgideki asıl amacın ne olduğu önemlidir (Akşit, 2007:455).

6. Türkiye’de Sürdürülebilir Turizm ve Politikası

Türkiye’de turizm politikalarını anlamak bağlamında kalkınma planları incelendiğinde turizm politikası uzun yıllar boyunca kitlelerin kıyı şeridinde yönlendirilerek deniz-güneş-kum turizminin geliştirilmesi yönünde olmuştur. 1973-1977 dönemini kapsayan Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı ile birlikte çevreyi gözetici önlemler alınması gerekliliğine değinilmiştir. 1985-1989 dönemleri arasında uygulanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda turizmin çeşitlendirilmesi sorunu dile getirilirken, ilk kez Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda “sürdürülebilir turizm” kavramına yer verilmiştir. Mekânsal açıdan sürdürülebilirlik bağlamında taşıma kapasitesinin aşılması konusu özellikle kıyı kesimlerinde önem taşımaktadır. Kitle turizminin uzun dönem özendirilmesi kıyı kesimlerde sürdürülemez bir turizm olgusunun ortaya çıkmasına neden olmuştur (Sezer, 2010:34-37). Çevresel sürdürülebilirlik, güvenlik ve hijyen gibi kriterlerin yer aldığı “Seyahat ve Turizm: Düzenleyici Çerçeve” endeksinde Türkiye dünya genelinde 66. sırada bulunmaktadır. Hava ve kara ulaşımı altyapıları, turizm altyapısı ve fiyat rekabetçiliği kriterlerinin bulunduğu “Seyahat ve Turizm: Yatırım Ortamı ve Altyapı” başlıklı ikinci kategoride ise Türkiye’nin rekabet gücü açısından 55. sırada kaldığı görülmektedir. Doğal, tarihi ve kültürel mirasın yer aldığı “Seyahat ve Turizm: İnsani, Kültürel ve Doğal Kaynaklar” endeksinde ise Türkiye bulunduğu coğrafya ve sahip olduğu doğal miras sayesinde daha yüksek bir sırada yer almış ve 28. sırada konumlanmıştır. Özellikle son yıllarda Türkiye’nin sahip olduğu

birçok kültürel eserin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yoğun çalışmalarıyla dünya mirası listesine dâhil edilmesi The World Economic Forum (WEF) raporlarından ortaya çıkan sonuca göre sürdürülebilir turizmin doğanın korunması ve çevresel sürdürülebilirlik amacına uygun olarak hazırlanması konusunda ciddi çalışmalar yapması gerektiği yöndedir (TÜSİAD, 2009:3).

7. Yalvaç İlçesinin Somut Olmayan Kültürel Değerleri

Somut olmayan kültürel miras; bir topluluğun geçmiş kuşaklardan miras aldığı ve geleneksel yaşam kültürünün bir parçası olarak benimseyip canlı tuttuğu görenek, temsil, anlatım, bilgi ve beceriler ile bunları yaşatmak için gerekli olan araçlar, insan yapımı nesnelere ve kültürel mekânlardan oluşur (Şirin, 2008;20) Kültürel Mirasın temelinde, bu zenginliği yaratan ve geliştiren yaşama kültürleri olan yöresel yemekler, yöresel el sanatları, somut olmayan kültürel miraslar gibi çeşitlilik vardır. Tüm bu değerlerin binlerce yıllık kazanımlar oldukları bilinci içinde, aynı kazanımların geleceğe de esin kaynağı olacak birikimlerini koruma ve çağdaş dünya ile gelecek için değerlendirme hedefi, önemlidir (Dedehayır, 2008:8).

Sultan Dağlarının güney eteklerinde yer alan Yalvaç ilçesi, Isparta İline bağlı ve Isparta'nın 105 km. kuzeydoğusunda 1415 km. bir alan üzerinde kurulmuştur. Yalvaç kelimesinin lügat anlamı "peygamber, resul, elçi, yol gösterici" olmakla beraber, buraya Selçuklular devrinde yerleşen Oğuz Türk oymağının "Yalvaçlılar" isminden dolayı kente bu isim verilmiştir. 1840 yılında ilçe teşkilatı, 1864'de belediye teşkilatı kurulmuştur. Yalvaç'a bağlı 13 belde ve 25 köy bulunmaktadır. Yalvaç sadece kendine bağlı belde ve köyler için değil, yine Isparta iline bağlı olan Şarkıkaraağaç ve Gelendost ilçe ve köyleri için de ekonomik, sosyal, sağlık ve eğitim hizmetleri açısından da bir cazibe merkezidir (Yalvaç Belediyesi, 2010).

Sayılsız Medeniyetlere ve Kutsal Dinlere sahne olan Anadolu topraklarında, tarihi özelliği olan kentler önemli turizm potansiyeli olan yerler haline gelmiştir. Sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel mirasıyla, korunarak ön plana çıkan Yalvaç ilçesinde, turizm potansiyelinin tanıtılması açısından; Somut Olmayan Kültürel Mirasın belirlediği alanlar:

Sözlü gelenek, anlatımlar (dil): Efsaneler (Gelincik Ana Efsanesi),Yalvaç Türküleri (Erik Dalı vd.)Destanlar, Menkıbeler (Hasan Fevzi Efendi, Emir Ahmet, Cüceoğlu, Derviş Ahmet), Masallar, Hikâye, Ağıt, Ninni, Mani, Şiir, İlahi, Atasözü, Tekerleme, Deyim, Bilmece vb.

Gösteri sanatları: Köy seyirlik oyunları, halk müziği, halk oyunları gibi temaşa ürünleri

Toplumsal uygulamalar, ritüeller, şöenler: Her hafta Pazartesi günleri Belediye Hoparlöründen bir hoca tarafından yapılan Pazar Duası, Evlenme, Kız isteme, Nişan, Kına Gecesi, Düğün, Dini Bayramlar, Doğum Adetleri, Sünnet Düğünü, Yöresel çocuk oyunları, Oda yakması, Hasır yakma, yöresel giysiler, takılar, süslemeler Her yıl 6 Mayıs tarihinde Hıdırlık Tepesi'ndeki özel yerinde yapılan Hidrellez şenlikleri, 1992 yılında başlayan ve bir bölümü uluslararası olarak da düzenlenen Pisidia Antiocheia Kültür Turizm ve Sanat festivali.

Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar: Parklar, Mesire yerleri, Avcılık, Atık su Arıtma Tesisi. Yalvaç'ın zengin tarihini işleyip, adına uygun olarak adeta bir rehber özelliğinde kentin kendini anlatmasını sağlayan Yalvaç Anlatan Meydanı, Eski Mimari dokusuyla koruma altına alınan Yalvaç Mahalleleri, Çınaraltı yaşam düzeni.

El sanatları: Yok olmuş ve halen devam etmekte olan El sanatları olarak iki bölüme ayrılır.

Yok olmuş El Sanatları: Çömlekçilik, Bakırcılık, Mescilik, Kunduruculuk, Eskicilik, Sepetçilik, Dokumacılık (Kilim, Zili, Cicim, Haba, Halı) Nalbantçılık, Kalaycılık, Hasır Öorme, Dericilik (Kösele vd.) Ahşap Oymacılık.

Halen devam etmekte olan El sanatları: Keçecilik, Dericilik, At Arabası (Minyatür At Arabacılığı), Demircilik, Semercilik, Yorgancılık, Saraciye, Çarpana, gibi geleneksel meslekler.

İnanç Turizmi: İnanç turizmi açısından, kiliselerden en önemlisi Yalvaç ilçesinde Pisidia Antiocheia'ya antik kentinde bulunan St. Paul kilisesidir. Hristiyanların ilk ve en büyük kilisesi olan bu kilisede St. Paul'un ilk vaazını vermesi ve kutsal kitap İncil de bu yerden bahsedilmiş olması buranın ileride Hristiyan âlemi için Hac merkezi olma potansiyelini göstermektedir (Taşlıalan, 1997:18).

Yalvaç, tarihin en önemli kentlerinden biridir. Kentin, Hristiyanlığın Dünyanın en büyük dinlerinden biri konumuna gelmesinde büyük katkıları olmuştur (Durmuş, 2007). Aziz Paul,

Pisidia Antiocheia Antik Kenti, St. Paul Kilisesi altında bulunan sinagog 'ta ilk vaazını vermiş, üç yolculuğunda da Yalvaç'a uğramıştır.

Yöresel Yemekler: Keşkek, Hamursuz, Su Böreği, Güllaç, Manda Kaymağı, Kesmik Baklavası, Bulamaç Çorbası, Boranı, Gölle, Ovmaç Çorbası, Sülüklü Çorba, Sıyırma, Çılbır, Dovga Çorbası, Göce Çorbası, Miyane Çorbası, Mahalle fırınlarında yapılan Ekmek çeşitleri, vd.

Ünlü Kişiler: Kentin tüm değerlerinin ünlüleri aracılığı ile ulusal ve uluslararası düzeyde iletişim araçlarını kullanarak etkili bir şekilde tanıtılmasına katkı sağlayan Yalvaç'ın yetiştirdiği ünlü kişiler.

Ahmet Galip Keskin: Hattat ve Şairdir.

Hacı Ali Rıza Efendi: Yalvaç Kütüphanesini kurmuştur ve kadılık yapmıştır.

Hüseyin Avni Efendi: Yalvaç'ın yetiştirdiği güzide din âlimi ve müftüsüdür.

İhbar Billezi: İstanbul'da Sultan Abdülaziz'in huzur derslerinde bulunmuştur.

Naci Kum: Yalvaç değerleriyle ilgili envanter oluşturmuştur.

Ömer Vehbi Efendi: 1908 Osmanlı Mebusan Meclisi'nde ve ilk açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Mebus olarak görev yaptı.

Yalvaçlı Esrari Osman Hoca: Seyyar tacirlik, köy imamlığı ve naiplik yaptı (Yalvaç Belediyesi, 2010).

8. Alternatif Turizm Türleri

Yalvaç ilçesi turizm sektörü açısından çok sayıda alternatif turizm çeşitliliğine sahiptir. Söz konusu çeşitlilik şu şekilde belirtilebilir:

Bölge, engebeli ve ormanlık yapısı ile Trekking sporu için uygundur. Yayla turizmini geliştirmek için, ilçeye yakın Dağlar, tırmanışlara uygundur. Kültür turizmi açısından 15 civarında antik köy yerleşimleri mevcuttur (Özsait, 2004:14). İnanç turizmi açısından ele alındığında Hıristiyanlığın ilk resmi vaazının Yalvaç, Pisidia Antiocheia antik kentin de verilmiş olması Hıristiyanlar açısından çok önemsenmektedir. Bu kapsamda st Paul yolunun hayata geçirilmesi, inanç turizminin artmasını sağlayacak potansiyele sahiptir. Gemen Korusu'ndaki Men Mabedi

ve turizme kazandırılmaya ve bu koru eşsiz manzarasıyla, gözlem evi yapılmaya uygundur. Doğal çevre ile iççice gerçekleştirilen eko turizm türünde, Hisarardı Köyü, doğal hayatın bozulmadan, tahrip edilmeden olduğu gibi muhafaza edilen haliyle harekete geçirilebilecek yapıya sahiptir. Yalvaç'ın deniz seviyesinden 1100 metre yukarıda konumlanması sonucu yaşanan yayla iklimi, yaz sezonunda futbol ve çeşitli spor kulüpleri için uygun bir kamp ortamı yaratmaktadır. Bu konuda Yalvaç'ta, içinde futbol sahası, basketbol, voleybol sahaları Çift tribünlü stadyum ve çim saha bulunmaktadır. Botanik uzmanları için zengin bitki örtüsü mevcuttur.

Çınaraltı: 1200 Yıllarında dikildiği tahmin edilen ve yaklaşık 800 yaşında bir anıt gibi yükselen, takriben 16 metre boyunda olan Ulu Çınar, bulunduğu mekânla tarihi dokuyu yansıtmaktadır.

Yalvaç Müzesi: Bölgede önemli bir değere sahip olan Yalvaç Müzesi, ülke çapında sikke koleksiyonu bakımından zengin müzelerden biri olma özelliğine sahiptir.

Yalvaç Şehir Müzesi: Görgü mahallesinde restorasyonu tamamlanan eski Yalvaç evinde kurulma aşamasında olan müze.

Mahalle Fırınları: Fırınların ve geleneklerinin, unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasını önleme ve bu kültürün diğer nesillere aktarılmasını sağlama düşüncesi kapsamında Yalvaçlılar mahalle tas fırınlarında ekme yapım geleneklerini sürdürmektedirler. 18 Tanesi faal olarak çalışmaktadır.

Orientiring (Yön Bulmaya Dayalı Spor Dalı): Bu spor için bölge orman ve dağları uygundur. İlçedeki Mağaralar, mağaracılar için önem arz etmektedir. Yalvaç'a özgü zengin yemek kültürünün olması, Eski Yalvaç evleri ve eski dokulu sokakların hala korunuyor olması büyük bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır.

Tıraşzade Konağı: Kaşyukarı Mahallesi, Kahveci Bekir Sokak No:23 adresindedir. Hemen kuzey yanında bulunan Kaşyukarı Mahallesi Mescidi ile komşudur. Traşzade Konağı olarak bilinir. Yıkılmak üzere olan ev, Yalvaç Belediyesi tarafından alınarak, ÇEKÜL Vakfı'yla birlikte onarımı yapılmıştır. Kerpiç ve ahşap malzemeyle inşa edilmiştir. Temel kısmı ise, su basman seviyesine kadar, içinde devşirme blokların da olduğu taş malzemeyle örülmüştür. İlk kısmı 1840 yılında yapılan ev son halini 1911 yılında yapılan eklemelerle alır. Arazinin eğimli yapısı nedeniyle, kuzey yarısı iki, güney yarısı ise üç katlı bir plan gösterir. Dış yüzü kerpiç harcıyla

sıvalı, sıvanın da üzeri beyaz renk boyalıdır. Yapının üzeri kırma kiremit çatıyla kapatılmıştır. Çatıda geleneğe uygun olarak oluklu kiremit kullanılmıştır. Konak bir anlamda etnografya müzesi işlevindedir. Konak içinde bulunan tüm malzemeler orijinal ve Yalvaçlı hanımların kendi çeyizlerinde bulunan malzemeleri, bağışlamasıyla oluşturulmuştur.

9. Yalvaç'a Gelen Turist Sayısı

Yalvaç Müze Müdürlüğünden alınan bilgiye göre, 2017 Yılı için, Yalvaç Müzesine gelen yerli ve yabancı Turist sayısı 11.962 civarındadır. Bu sayı 2016 yılında 12.624 olarak gerçekleşmişti. Buna göre, Müzeyi ziyaret eden Turist sayısında 662 kişilik azalma olmuştur. 2017 Yılı için, Yalvaç Pisidia Ören yerine gelen yerli ve yabancı Turist sayısı 9.308 civarındadır. Bu sayı 2016 yılında 12.180 olarak gerçekleşmişti. Yalvaç Pisidia Ören yerini ziyaret eden Turist sayısında 2.872 kişilik artış olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1: Müze ve Ören Yeri Ziyaretçi Sayıları.

Yıllar	2015		2016		2017	
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
Yalvaç Müzesi	10.765	919	12.359	265	11.797	165
Yalvaç Pisidia Örenyeri	6.712	12.353	8.964	3.216	7.749	1.559

10. Yalvaçta Konaklama Tesisleri

Yalvaç'ta turizmin mevsimsellik özelliği taşıması nedeniyle konaklama süresi günübirliktir. Yalvaç'ta Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Belgeli üç yıldızlı Pisidia Otel ve iki yıldızlı Oba Oteli vardır (Tablo 2,3).

Tablo 2: Bakanlık Belgeli Oteller.

No:	TESİSİN İLİ-İLÇESİ	TESİSİN ADI	TESİSİN ADRESİ	TELEFON& FAKS	TESİSİN TÜRÜ	TESİSİN SINIFI
	Yalvaç	Psidia Otel	Pazar Yukarı Mah. Mescid Cad. No:2/ YALVAÇ	T: 0246 441 25 32 F: 0246 441 25 33	Otel	* * *

	Yalvaç	Oba Otel	HastaneCad. T.H.K yanı / YALVAÇ	T:0246 441 55 26 F: 0 246 441 23 78	Otel	* *
--	--------	----------	------------------------------------	--	------	-----

Tablo 3: Belediye Belgeli Oteller.

	Türü	BELEDİYE			BAKANLIK		
		Tesis Sayısı	Oda	Yatak	Tesis Sayısı	Oda	Yatak
Yalvaç	Otel	1	20	32	2	66	121

Ayrıca Yalvaç'ta, Yalvaç Öğretmen evi, Turizm Otelcilik Lisesi Tesisleri, Restorasyon yapılarak Pansiyon yapılan, Yalvaç Yöresel evi faaliyettedir.

11. Yalvaç ilçesinin sürdürülebilirlik çalışmaları

Yalvaç ile ilgili sürdürülebilir kültürel çalışmalar incelendiğinde, sürdürülebilir turizmin özellikle 1989-1990'lu yıllardan itibaren kendinden söz ettirmeye başladığı görülmektedir.

ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen'in Yalvaçta: Dönemin Belediye Başkanı Tekin Bayram, Yalvaç'ın Kültür ve doğa mirasıyla ilgili mevcut değerlerini, Somut Olmayan Kültürel Mirasa ilişkin yeni hükümlerle, Yalvaç'ın sahip olduğu kültürel değerlerini, etkili bir şekilde nasıl zenginleştirilmesi ve tamamlanması konusunda tavsiyelerini almak için. ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen'i Yalvaç'a davet etmiştir.

O dönemde, Yalvaç'ın anayollardan uzak oluşu ve dışarıdan fazla göç alamamış olması nedeni ile kültürel değerlerini korumuş olması, ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen'in dikkatini çekmiştir. Sürdürülebilir turizm kapsamında, Yalvaç'ın en etkin turizm destinasyonun İnanç Turizmi olduğunu belirterek, Pisidia Antiocheia Antik Kentinin ön plana çıkarılması gerektiğine değinmiştir. Bu önerileri dikkate alan Belediye Başkanı Tekin Bayram, Yalvaç Belediyesi ve Yalvaç Müzesi ile beraber, Pisidia Antiocheia Antik Kentinde alan temizliği yapmıştır.

Marka Danışmanı Güven Borça Yalvaç'ta: Ünlü marka danışmanı Güven Borça, ODTÜ Endüstri Mühendisliği bölümü mezunu olan Güven Borça, Eczacıbaşı İpek Kağıt'ta Ürün Geliştirme Mühendisi ve Ürün Sorumlusu, Colgate-Palmolive şirketinde de Ürün Müdürü, Grup

Müdürü, Pazarlama Müdürü pozisyonlarında görev yaptı. 1997 yılından bu yana marka danışmanlığı yapan Güven Borça, Markam AŞ'nin (www.markam.com.tr) kurucu ortağı ve yöneticisidir. Danışmanlık dışında marka üzerine makaleler yazmakta, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde ders vermektedir.

Yalvaç'ın etkin tanıtımını yapmak ve artık Yalvaç'ı marka haline getirmek için çalışmalar yapan Yalvaç Belediye Başkanı Tekin Bayram, konusunda uzman olan profesyonellerle çalışma kararı alarak, marka danışmanı Güven Borça'yı Yalvaç'a davet etmiştir. Borça, bir gün boyunca Yalvaç'ın tarihi kültürel mekânlarını gezerek, hangi değerini öne çıkarılacağını belirlemek için bir ön çalışma yapmıştır.

Bu alan çalışmaları sonunda, Türkiye ve dünyanın önde gelen firmalarındaki başarılı çalışmaları ile dikkat çeken ve aynı zamanda eşi tarafından Yalvaçlı olan Güven Borça ile çalışma kararı alınmıştır.

Yapılan görüşmeler neticesinde öncelikle Güven Borça'ya, Yalvaç'ın tarihi, kültürel ve doğal değerlerinin tanıtıldığı bir ön çalışma raporu sunulmuştur. Söz konusu raporla Yalvaç'ın değerlerinden etkilenen Güven Borça, 27 Şubat 2010 Cumartesi günü Yalvaç'a gelmiştir. Belediye Başkanı Tekin Bayram tarafından karşılanan Güven Borça'ya önce Belediye Meclis Salonu'nda bir brifing verilerek uygulanan projeler sunulmuş, ardından alana çıkılarak, Yalvaç Müzesi, Pisidia Antiocheia antik kenti, Tıraşzade Konağı, tarihi dokulu sokaklar, mahalle fırınları, el sanatları ustaları, Devlethan Camii, Çınaraltı, bedestenler başta olmak üzere tüm değerler tek tek gezilerek gösterilmiştir.

Gezisini tamamlayan Borça, Yalvaç'ın Kültürel Değerleri ile ilgili görüşlerini şu ifadelerle "Öncelikle şehrin hedeflerini Başkan Bayram'dan öğrendim, Yalvaç deyince insanların kafasında bir şey canlanmalı, tarihi, kültürel ve doğal anlamda birçok değeriniz var, ama bu birçok özellikten birini parlatmamız, slogan haline getirip Türkiye ve dünyanın karşısına öyle çıkmalıyız. Şimdi önümüzdeki günlerde bunun kararını vereceğiz, sloganımızı belirleyip, Yalvaç markasını yaratacağız." Açıklama yapmıştır.

Yalvaç Belediye Başkanı Tekin Bayram'da, Yalvaç'ın artık bir atılım yaparak Türkiye ve dünyanın karşısına çıkmasının zamanının geldiğine değinerek, bunu da çağımızda profesyonel

insanlarca yapılması gerektiğine inandığını bu nedenle profesyonel bir ajansla çalışma kararı aldıklarını ifade etmiştir.

Yalvaç'a Planetaryum Kurma Fikri: 20 yıllık turizmci ve aynı zamanda felsefe doktoru olan Dr. Yusuf Örnek sektörde tam bir entelektüel olarak tanımlanıyor. Dr. Örnek, yakın dostu olan ve bir süredir çeşitli profesyonellerden yardım alarak, Yalvaç'ın turizm-tanıtım hamlesini gerçekleştirmek ve Yalvaç'ın turizm konusunda nasıl bir strateji uygulanması konusunda fikir almak için Tekin Bayram'ın, yardım çağrısını kırmayarak bir günlük bir inceleme gezisi yapmak üzere 7 Nisan 2010 Çarşamba günü Yalvaç'a gelmiştir. Dr. Yusuf Örnek, beraberinde Almanya Turizm Araştırmaları Kurumu Direktörü Armin Vielhaber'i de getirerek fikirlerinden yararlanma imkânı sunmuştur.

Dr. Örnek ve Vielhaber için özel bir gezi programı yapan Tekin Bayram, Yalvaç'ın tüm tarihi ve kültürel değerlerini tanıtmıştır. Yapılan program gereği ilk olarak Dr. Yusuf Örnek ve Armin Vielhaber'in kafasında Yalvaç hakkında genel bir fikir oluşturmak için, konuklara Belediye Meclis Salonu'nda *"Yalvaç Kültürel, Doğal Değerlerin Korunması, Geliştirilmesi ve Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi"* sunulmuştur. Sunumun ardından sırasıyla, Yalvaç'ın tarihi ve kültürel değerlerini içerir panolardan oluşan sergi ve Yalvaç Anlatan Meydanı gezilmiştir. Sonra ise Pisidia Antiocheia antik kentine gezdirilmiştir. Öğle yemeği için gelinen Tıraşzade Konağında, konuklara Yalvaç'ın geleneksel yemeklerinden oluşan bir mönü sunulmuştur.

Gezinin, öğleden sonrayı kapsayan ikinci bölümünde de geleneksel mahalle taş fırını, Kaş Mahallede koruma çalışmaları yürütülen tarihi dokulu sokaklar, Kaş mahallede restorasyonuna başlanan eski Yalvaç evi, Yalvaç Müzesi, geleneksel el sanatlarını icra eden esnaf, eski deri fabrikası, AB için ekolojik köy projesi yapılacak olan Hisarardı köyü, Men Kutsal alanı, Devlethan Camii, Çınaraaltı ve bedestenler gezilerek, gezinin sonunda 800 Yıllık olan Tarihi Çınar'ın bulunduğu, Çınaraaltı altında yorgunluk çayı içilmiştir.

Çınaraaltı çay molası sırasında Başkan Tekin Bayram'a ön fikirlerini açıklayan Dr. Yusuf Örnek ve Armin Vielhaber, gördüklerinden çok etkilendiklerini ancak bunların içinde Yalvaç için bir "en" söylemeleri gerekirse bunun: Geçmiş çok eski tarihlere dayanan ve ay tanrısı Men adına şehirleşmiş tek merkez olan kutsal alan, 1600 metre yüksekliğiyle, çıplak gözle hem

Isparta'nın Eğirdir hem de Konya'nın Beyşehir göllerini aynı anda görme imkânı veren Men Kutsal Alanı olduğunu belirtmişlerdir. Dr. Örnek ve Vielhaber, üzerindeki gizemli dinin etkileyici kalıntıları da olan tepe için ilginç bir de fikir ortaya atarak; Men'in, ay tanrısı olması nedeniyle ve bulunduğu konumun yüksek, az nemli yapısıyla bir *Planetaryum* yani gökyüzü gözlem terası olarak değerlendirmenin çok etkileyici olacağını belirtmişlerdir. Almanya Turizm Araştırmaları Kurumu Direktörü Armin Vielhaber de, böylesi gizemli bir tepede oluşturulacak gökyüzü gözlem yeri için Avrupa'dan pek çok turistin Yalvaç'a gelebileceğinin altını çizmiştir. Doğal *Planetaryum* fikrine sıcak bakan Başkan Tekin Bayram, konuklarını son olarak Hoyran Gölü kıyısına götürerek, burada oluşturulması planlanan karavan kamping alanını ve Taşevi Plajını gezdirdikten sonra konuklarını Antalya'ya yolcu etmiştir.

Marka Olma Konusunda İlk Toplantı: BAKA (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı) tarafından 2011 yılı başında ajansın kuruluş amacına uygun olarak, hibe mali destek verilecek proje sunulması çağrısı üzerine harekete geçen Yalvaç Belediyesi toplam 3 proje hazırlayarak başvuruda bulunmuş ve yapılan değerlendirme sonucu da 3 dosyadan birisi olan "*Turizmin Geliştirilmesi ve Kullanılmayan Potansiyellerin Değerlendirilmesi Çerçevesinde 5 Bin Yıllık Yalvaç Medeniyetini Markalaştırma Projesi*" BAKA tarafından kabul edilmiştir.

BAKA (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı) tarafından hibe mali destek sağlanan "*5 Bin Yıllık Yalvaç Medeniyetinin Markalaştırılması*" projesi kapsamında, Söz konusu hibe destekli projenin daha sağlıklı ve verimli bir şekilde kullanılmasına yönelik olarak uzmanların ve sektör temsilcilerinin katıldığı ilk toplantı iki bölüm halinde Antalya ve Yalvaç'ta gerçekleştirilmiştir. 07 Eylül 2011 Çarşamba günü gerçekleştirilen, proje kapsamında yapılacak çalışmalar için bir iş planının da çıkarıldığı iki aşamalı toplantının ilk bölümü Antalya Mimarlar Odası toplantı salonunda Mimarlar Odası Antalya Şubesi başkanı Osman Aydın, Mimar ve Çekül Vakfı Temsilcisi, Recep Esengil, Turizmci ve Öğretim Üyesi Yusuf Örnek, Markam İletişim Danışmanlık Şirketi Sahibi Güven Borça, Markam İletişim Danışmanlık Şirketi personeli Eren Özata ve Grafiker Bora Çınar'ın katılımıyla tur acentesi sahiplerine yönelik gerçekleştirilmiştir. Antalya'ya gelen 10 milyon turistten 8 milyonunu getiren firmaların temsilcilerinin katıldığı toplantıda Yalvaç Belediye Başkanı Tekin Bayram Yalvaç'ı tanıtan bir sunum yapmıştır. Marka danışmanı Güven Borça'nın da Yalvaç tanıtımı için planladıkları çalışmaları anlattığı sunumlardan sonra söz

alan acente sahipleri gördüklerinden çok etkilendiklerini ve şimdilik Yalvaç'a deneme turları yapabileceklerini ifade etmişlerdir. İlk aşamada Antalya'dan günü birlik turlar planlanacak. Ardından talebe göre konaklamalı hale getirebileceklerini belirtmişlerdir.

Aynı gün akşam da Yalvaç'ta, Kaymakam ve Emniyet Müdürü'nün de katıldığı, sivil toplum örgütlerine ve mahalle muhtarlarına yönelik proje tanıtım toplantısı yapılmıştır. Saat 21:00'de Belediye Meclis Salonunda ki, toplantıda Güven Borça Ulusal çapta Yalvaç'ın tanıtımı için hazırladıkları tanıtım projesi hakkında katılımcılara bilgi vermiştir.

08 Eylül 2011 Perşembe günü ise Belediye Başkanı Tekin Bayram, Güven Borça ve Bora Çınar'ın katılımıyla faaliyet bütçesi yeniden gözden geçirilmiş, harcama kalemleri revize edildikten sonra ise projenin uygulanmasına başlanılmıştır.

Yalvaç'ın Somut Olmayan Kültürel Değerlerinin Sürdürülebilirliğin sağlanmasında yapılan çalışmalar yönetimin değişmesi ile beraber yavaşlamış ve günümüzde sürdürülebilir çalışmalar durmuştur. Bu nedenle bazı kültürel değerleri ve özellikle geleneksel el sanatlarından bazıları yok olmuştur.

12. Sorunlar

Somut Olmayan Kültürel Mirasın canlandırılması ve yaşatılması sadece yeniden yaşatmalar değil, geçmişin sadece geçmişte kabul edilmiş ve uzun zaman önce yaşananlar olmadığını vurgulamak, onların çağdaş insan için çok önemli düşüncelerin ve başlangıçların kaynağı olduğunu göstererek bu kaynaktan daha canlı şekilde yararlanılmasını sağlamak ve böylece modern insanın geçmişine ilgisi çekilmek şeklinde olmalıdır. Sürdürülebilir Somut Olmayan Kültürel Miras, kültür tarihinin araştırılması değildir. Aynı zamanda toplumun geniş katmanlarında toplumun kimliğini yansıtan geleneksel mimariye, eski ritüellere, eğlencelere ve bayramlık kutlamalara karşı ilginin doğmasının sağlanması ve böylece mirasın itinalı bir şekilde "otantik" olarak yeniden yaşatılması, bahse konu mirasın ruh ve özünün anlaşılması ve kaybolmuş anlamların geri kazandırılması gerekmektedir.

Bir konuda istenilen düzeye ulaşamadığı zaman bunun altında bazı sorunların yattığı düşünülmektedir. Problem ya da fırsatlar kapsamlı olarak yapılmış bir durum analizinden yararlanılarak ortaya konulabilir.

Potansiyeli bulunmakla beraber, bu potansiyellerini harekete geçiremeyen Yalvaç destinasyonları hakkında, hedef kitleyi haberdar etmek için, Yalvaç'ın dünya pazarına sunulması ve yerel ekonomiye kazandırılması gerekmektedir. Bu ise Pisidia Antiocheia antik kentinde gerekli restorasyonların yapılması, Yalvaç Belediyesinin, destinasyonların planlı ve koordineli bir şekilde markalaşması ve turizme konu fiziksel nitelik ve değerlerini bağımsız bir marka altında sunma çabaları ile mümkün görünmektedir. Bundan dolayı, Yalvaç'ın sorunları ve eksiklikleri açısından da yaklaşmak daha sağlıklı bir yöntem olabilir.

Yalvaç turizminin en önemli eksikliği, ulusal ve uluslararası boyutta başlatılmış sürdürülebilirlik çalışmalarının, yönetimler arası görüş farkından kaynaklanan, sorunlar nedeni ile etkin bir tanıtım çalışması yapılamayarak durma noktasına gelmiş olmasıdır. Bu nedenle markalaşma çalışmalarının yarım kalması ve reklâmın tam ve etkin olarak yapılamamasıdır. Bu saptama, ilçenin etkin bir destinasyonu olan inanç turizmi kapsamında sahip olduğu çok önemli turistik unsuru olan St. Paul Kilisesi'nin önemsenmemesi anlamına gelmemektedir.

İlçenin, ana yollardan uzak bir konumda bulunması ve tur organizasyonlarının yetersiz olması tanıtımı engelleyen sorunlar arasındadır. Bu nedenle konaklama süresi gününbirlik yapılmaktadır. İlçedeki Konaklama tesislerinin yetersiz olması, yöresel yemeklerin sunulduğu bir lokantanın, ilçede sadece bir yerde açılması ve bu yemeklerin tanıtılması için gastronomi tanıtım organizasyonları yapılmaması, yemeklerin ortaya çıkış hikâyelerine gereken önemin verilmemesi de bir sorundur. Yalvaç'a gelen yerli ve yabancı turistlerin bu konularla ilgili talepleri yeterince karşılanamamaktadır.

Yalvaç Turizmi eksikliğini hissettiği, alternatif turizm türlerinden yeterince yararlanamamaktadır. Örneğin halen devam etmekte olan ve potansiyeli yüksek olan geleneksel el sanatları ve Yalvaç'a özgü zengin yemek kültürü istenildiği gibi değerlendirilememektedir. Yeterli ilginin olmaması nedeni ile bazı el sanatlarının yok olmuştur. Yalvaç'ın turizm sektörünün eksik yönleri veya sorunları Isparta'nın turizm sorunlarından ayrı düşünmemek gerekir. Bilindiği gibi bu sorunlar, koordineli bir çalışmanın sonucunda bir bütünlük içerisinde aşılabılır.

13. Çözüm Önerileri

Yalvaç ilçesi yukarıda değinildiği gibi deniz ve güneşe dayalı yaz turizmi haricinde alternatif turizmler açısından büyük potansiyele sahiptir.

Turizmin geliştirilmesi için öncelikle yapılması gereken, geçmişte başlanılan sürdürülebilir Somut Olmayan Kültürel Miras çalışmalarını devam ettirilerek ve yeni kazanımlar sağlanarak Kent kimliğini etkinleştirilmelidir. Hedef kitleyi haberdar etme bilgilendirme, olumlu tutum oluşturma, tutumları pekiştirme, imaj oluşturma gibi çeşitli iletişim görevleri açısından ele alınabilir. İletişimle, hedef kitleyi etkileyerek belirli tepkileri sağlamak olarak ta yaklaşılabilir. Bu nedenle iletişim amaçları; tüketicilerin nasıl etkileneceğini ve ne gibi tepkiler verebileceğini planlamaya esas oluşturmak için etkiler hiyerarşisi modellerinden yararlanabilir.

İletişimin görevi, hedef kitleyi bulunduğu zihinsel durumdan, arzulanan tepkiyi doğuracak bir zihinsel duruma getirmektir. Etkili bir iletişim davranışsal bir tepki yaratmaya yönelik olabilir. Bu tepkiler aracılığıyla, iletişim yönetimi hedef kitlenin zihnine bazı bilgilerin yerleştirilmesini, belirli tutumların oluşturulmasını, mevcut tutumların değiştirilmesini veya hedef kitlenin belli bir davranışa yönelmesini amaçlayabilir. Hedef kitleden beklenen bu tepkiler AIDA, etkiler hiyerarşisi, yeniliklerin benimsenme süreci gibi modeller aracılığıyla ele alınır (Odabaşı, 2002:405).

Tablo 4: Tepki Süreci Modelleri.

Aşamalar	AIDA Modeli	Etkiler Hiyerarşisi Modeli	Yeniliklerin Benimsenmemesi Modeli	Bilgi İşleme Modeli
Bilişsel Aşama	Dikkat	Haberdar olma Bilgi	Haberdar olma	Bilgi sunumu Dikkat Kavrama
Duygusal Aşama	İlgi Arzu	Hoşlanma Tercih İkna	İlgi Değerlendirme	Kabul Tutma
Davranış Aşaması	Eylem	Satın alma	Deneme Benimseme	Davranış

Hedef kitleden gelen tepkileri değerlendirmek için, stratejik iletişim planı kapsamında etkili bir reklam kampanyası oluşturulmalıdır. Yalvaç'ta turizmin geliştirilmesi için, tur organizasyonlarının sağlıklı bir yapıya bağlanmalıdır.

Yalvaç'ı karakterize eden inanç Turizm'in temel alınması, diğer turizm kollarının bunu destekleyici, tamamlayıcı şekilde düzenlenmesi etkin bir turizmin oluşmasına katkı sağlayacaktır. Örneğin inanç turizmi için gelen turistlerin, St. Paul'un Yalvaç'a giderken kullandığı yol güzergâhında Trekking sporu kapsamında yürüyüşler düzenleyerek ve Yalvaç'ta konaklamaları konusunda ikna edilebilirse daha pozitif bir gelişme sağlanabilir.

Yabancı odaklı turistlerin yanı sıra yerli turistlere de odaklanmalıdır. Her ikisine birden yoğunlaşan politikalar en iyisi olmakla birlikte, bunun tercih edilmesi yeni yatırım ve kaynak anlamına gelmektedir. İçinde bulunduğumuz ekonomik kriz döneminde bu konuda zorlanmamak mümkün değildir. Bu sorunun üstesinden Kamu yatırımları ve teşviklerinin yanında yörenin zengin iş adamlarını 'da yatırım yapmaya teşvik etmek gerekir.

Her yörenin kendine özgü koşulları, yeni açılımlar yapabilme imkânı vermektedir. Bu durum Yalvaç içinde söz konusudur. Bilindiği gibi, son dönemlerde ülkemizde yerli dizi rüzgârı esmektedir. Söz konusu dizilerin çekimlerinin yapıldığı yöreler ve hatta tarihi köşkler, yalılar ve konaklar iç turizm açısından büyük bir canlılık yaşamaktadır. Bunun en canlı örneklerinden olan ve Yabancı Ülkelerde halen etkisini göstere "Yaprak Dökümü" (Kanal D) dizisinin çekildiği "Lazın Köşkü" turizm sektörüne de hizmet eder olmuştur. Öyle ki Almanya, Hollanda, Kanada ve İran gibi ülkelerden bile insanlar bu köşkü görmek için Beylerbeyi'ne gelmişlerdir (Gürleyen, 2008). Örneğin, eski mimari dokusunu koruyup günümüze kadar gelerek koruma altına alınan mahallelerdeki eski yalvaç evlerinde veya Kaş Mahalle'de bulunan Tıraşzade Konağında dizi çekilmesi için teklif götürülebilir.

Somut Olmayan Kültürel mirasımızı sürdürülebilir kılmak ve farkındalık yaratmak için bir bakış açısı oluşturulmalıdır. Gelecek nesillere, kültürel değerlerimizi bir para işareti olarak değil, farkındalığımızı yaratan kültürel kimliğimiz olarak aşılmalıdır. Elbette bu değerlerin bazılarını yaşatmak ve devam ettirebilmek için bir ekonomik değeri olması gerekir. Bu değerleri monotonluktan kurtarabilmek için, sürekli değişen teknolojik gelişmeleri takip edip geleneksel

ürünler uygulama alanlarına göre güncellenerek farkındalık yaratılmalıdır. Farklı kültürlerden gelen yerli ve yabancı turist grupları ile tarihi bir mekânda, bir saatlik kahve molası eşliğinde “kent size ne söylüyor” konusunda beyin fırtınası yapılarak, Yalvaçla ilgili düşünceleri saptanıp kayıt altına alınarak, uygulana bilir düşünceler değerlendirilmelidir. El Sanatlarında yeni pazarlar tespit edilmelidir. Köylerin kanaat önderleri ve muhtarları kültür turlarına götürülmeli, her köye yaşatılan küçük bir kültür müzesi yapılmalıdır. Çocuklara eski oyunları öğretmek ve yaşatmak için, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak projeler yapıp, geleneksel çocuk oyun günleri düzenlenmelidir. Merkezdeki çocukların köy yaşam hayatını öğrenmeleri için, köy çiftlikleri (Mutlu Çiftlik) kurulmalıdır.

14. Sonuç

Bölgesel rekabet edebilirlik ve turizm öncelikleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, Yalvaç önemli turizm merkezlerinden biri değildir. Ancak bu durum Yalvaç turizminin gelişmesine engel olmamaktadır. Antiocheia antik kentinin Pisidia bölgesine başkentlik yapmış olması ve Romanın kardeş şehri olması çok önemlidir. İnanç turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olan Yalvaç İlçesinde, St. Paul Kilisesi’nde her yıl yapılan ayinlere Hıristiyanlığın önde gelen liderleri davet edilerek tanıtım çalışmaları yapılmaktadır. Bununla birlikte kültür, yöresel yemekleri ve korunmuş kent dokusu ve alternatif turizm çeşitleri açısından hatırı sayılır bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyeli açığa çıkarmak ve hedef kitleye sunulan değerlerin Yalvaç’ı farklı kılmayı ve olumlu bir imaj yaratması için uzman kişilerin katılımıyla çalışmalar yapılmaktadır. Yalvaç’ın, en önemli avantajı da Antalya gibi, Türkiye’nin önde gelen turizm merkezine yakın olmasıdır.

Yalvaç turizminin geliştirilmesinde karşılaşılan sorunlar, aslında ülkemizde turizm sektörünün yaşadığı sorunlarla paralellik göstermektedir. Yalvaç’ın turizm sorunları, alternatif turizm türlerinden yararlanamaması, tur organizasyonlarının yetersiz olması, turizmin mevsimsellik özelliği taşıması, konaklama süresinin gününbirlik olması, Yalvaç’ı simgeleyen hediyelik ikonların bulunmaması, el sanatlarının yeterince tanıtılmamasıdır.

Yukarıda değinilen sorunların aşılabilmesi amacıyla en güçlü destinasyonu olan inanç turizmi yanında kültür turizmine ağırlık verilmesi önem taşımaktadır. Alternatif turizm türlerinin

hayata geçirilmesi ise tur organizasyonlarıyla anlaşarak, Antalya bölgesine gelen turistlerin en azından bir kısmının gününbirlik turlarla çekilebilmesi açısından önemli bir rol oynayabilir.

Kaynakça

Batman, O. (2007). "Bir Kültürel Turizm Destinasyonu Olarak Çankırı'da Turizmin Geliştirilmesi", *Çankırı Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, Yıl 2, Çankırı.

Dedehayır, H. (2008). "Somut Olmayan Kültürel Miras", *Tarihi Kentler Birliği Dergisi*, Mart Matbaası, İstanbul.

Demirer, Ü. (2003). "Pisidia Antiokheias", *Yalvaç Güçsüzlere Yardım Sağlık ve Eğitim Vakfı Kültür Yayınları*, Sayı 1, Ankara.

Durmuş, Ş. (2004). *Yalvaç*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tanıtma Genel Müdürlüğü, Yorum Matbaası, Ankara.

Erdoğan, S. ve Ağca, H. (2003). *Geçmişten Günümüze Yalvaç Mutfak Kültürü*, Yalvaç Güçsüzlere Yardım Sağlık ve Eğitim Vakfı Kültür Yayınları, Sayı 2, Ankara.

İlban, M. O. (2008). "Seyahat Acenta Yöneticilerinin Destinasyon Marka İmajı Algıları üzerine Bir Araştırma," *Ege Academic Review, Ege University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, vol. 8(1), pages 121-152.

Odabaşı, Y. ve Oyman, M. (2002). *Pazarlama İletişimi Yönetimi*, Media Cat Kitapları, İstanbul.

Öncü, F. (2010). *Kent Pazarlaması ve Avrupa Birliği Projeleri "Yerel Gündem 21 Örneğinde İnceleme"*, Basılmamış Tez yüksek Lisans Projesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özgül, Ö., Ö. (2010). "Yalvaç'a Gelen Turist Sayısı 2009'da Arttı", *Özyalvaç*, 25 Ocak, s.2.

Özsait, M. (2003). *Göller Bölgesi (Antik Pisidya) Yüzey Araştırmaları 2003*, Suna İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya.

Sözen, M. (2003). *Yalvaç Kimliğini Yaşatmak İçin 'Yeni Yollar' Deniyor*, Geçmişten Günümüze Yalvaç Mutfak Kültürü, Yalvaç Güçsüzlere Yardım Sağlık ve Eğitim Vakfı Kültür Yayınları, Sayı 2, Ankara.

Şirin, Y. (2008). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Önemi ve Yerel Yönetimlerin Sorumluluğu*, Mart Matbaası, İstanbul.

Taşlıalan, M. (1999), "Pisidia Antiokheia'nın Tarihçesi", *I. Uluslararası Pisidia Antiokheia Sempozyumu*, 2-4.07.1997, Yalvaç.

Yavuz, M., C. (2009). "Adananın Marka Değeri", *T.C. Adana Valiliği Adana'nın Marka Değeri Konferansı*, 29-01-2009, Adana Valiliği Toplantı Salonu.

İnternet Kaynakları

Demirtaş, N. (2010). "Turistik Ürün Çeşitlendirmede Otantik Değerler Örnek Olay Beypazarı", http://makinecim.com/bilgi_7387_TURISTIK-URUN-CESITLENDIRMEDE-OTANTIK-DEGERLER, Erişim tarihi: 12.03.2010.

Durmuş, S., Ş. (2007). "Türkiye'nin İnanç Merkezleri", Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tanıtma Genel Müdürlüğü, www.kulturturizm.gov.tr, Erişim tarihi: 22.03.2010.

Gürleyen, B. (2008). Yaprak Dökümü "Lazın Köşkünde, "Binbir Gece" Afif Paşa Yalısı'nda, http://www.milliyet.com.tr/Pazar/HaberDetay.aspx?aType=HaberDetay&Article_ID=993693&Date=27.07.2008&Kategori=pazar&b=%E2%80%9C, Erişim tarihi: 19.04.2010.

Yalvaç Belediyesi, <http://www.yalvac.bel.tr>, Erişim tarihi: 22.03.2010.

<http://www.tumgazeteler.com/?a=4605693>, Erişim tarihi: 12.03.2010.